

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 04.08.2021
Published /Yayınlanma 29.10.2021
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Sayır, M. F. (2021). Oktay Duran'ın "Basım Yayın Tekniği ve İşletmeciliği" kitabının dil ve anlatım açısından incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(75), 2530-2538.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2718>

Öğr. Gör. Dr. Muhammed Fatih SAYIR
<https://orcid.org/0000-0002-6347-8760>
Muş Alparslan Üniversitesi, Rektörlük, Muş / TÜRKİYE

OKTAY DURAN'IN "BASIM YAYIN TEKNİĞİ VE İŞLETMECİLİĞİ" KİTABININ DİL VE ANLATIM AÇISINDAN İNCELENMESİ

EXAMINING THE BOOK "BASIM YAYIN TEKNİĞİ VE İŞLETMECİLİĞİ" BY OKTAY DURAN IN TERMS OF LANGUAGE AND EXPRESSION

Issue/Sayı: 75

Volume/Cilt: 8

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

ÖZET

Yazılı metinlerde dilin kurallarına uygun şekilde kullanılması ve başvuru anlatım biçimleri metnin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bahse konu eser bir kitap bilhassa ders kitabı ise bu hususlar üzerinde hassasiyetle durulması gereken unsurlar olur. Bu çalışmada Oktay Duran'ın "Basım Yayın Tekniği ve İşletmeciliği" kitabı dil ve anlatım açısından incelenmiştir. Doküman analizi yöntemiyle elde edilen veriler kitapta açıklayıcı anlatım biçiminin etkili bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca dil açısından kitabın noktalama işaretlerinin kullanımında ve yazım kurallarına uyumda çok az hatayı barındırdığı tespit edilmiştir. Bu anlamda basım yayım tekniğine ilişkin detaylı bilgi içeren ve bu alanda eğitim gören veya çalışma yapan kişiler için oldukça faydalı olabileceği düşünülen kitabın dil ve anlatım açısından yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Basım Yayın Tekniği, Oktay Duran, Dil ve Anlatım.

ABSTRACT

The use of language in accordance with the rules and the forms of expression used in written texts directly affect the quality of the text. If the work in question is a book, especially a textbook, these are the elements that need to be carefully considered. If the work in question is a book, especially a textbook, these are the issues that need to be carefully considered. In this study, Oktay Duran's book "Basım Yayın Tekniği ve İşletmeciliği" has been examined in terms of language and expression. The data obtained by the document analysis method shows that the descriptive narrative style is used effectively in the book. In terms of language, it has been determined that the book contains very few errors in the use of punctuation marks and is in compliance with the spelling rules. In this sense, it has been concluded that the book, which contains detailed information about the printing and publishing technique and is thought to be very useful for those who study or research in this field, is sufficient in terms of language and expression.

Keywords: Printing and Publishing Technique, Oktay Duran, Language and Expression.

1. GİRİŞ

Oktay Duran (1987) tarafından yazılan "Basım Yayın Tekniği ve İşletmeciliği" kitabı ders kitabı niteliği taşıyan bir eserdir. Genel olarak bilgi kitapları kapsamında sınıflandırılan (Ülper, 2018) ders kitabı, Toprak (1993) tarafından "Eğitim programlarında belirlenen amaçlar doğrultusunda; öğretim programındaki derslerin içeriği ile ilgili bilgileri öğrencilere sunan, pekiştirme, sınava hazırlama ve öğrenme hızlarına uygun çalışma olanağı sağlayan kullanışlı bir öğretim materyali." şeklinde tanımlanmıştır. Öğretmen ve öğrenci arasında ortak temel kaynak olan ders kitapları, öğretim aracı olarak tüm öğretim seviyeleri için önem bakımından ilk sıradadır ve bunların amaç ve işlevleri öğrenmeyi yapılandırma, geliştirme, öğrenmeye rehberlik etme, kendi kendine öğrenme ve ölçme ve değerlendirmeye katkı şeklinde belirtilebilir (Erkılıç ve Can, 2018).

Ders kitaplarını farklı açılardan ele alıp inceleyen pek çok çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Gök, İpek, Yaylacı ve Beldağ (2016), eğitim bilimleri alanında yazılmış kitapları yayınevleri, yazar profili ve Yükseköğretim Kurulu ders içerikleri açısından incelemiştir. Göçer (2008), ilköğretim Türkçe ders kitaplarını ölçme ve değerlendirme açısından ele almıştır. Gündüz, Yılmaz ve Çimen (2016), ortaöğretim 10. Sınıf biyoloji ders kitabını bilimsel içerik bakımından irdelemiştir. Ercan ve Bilen (2012) ise kimya dersi 9 ve 10. Sınıf ders kitaplarını öğretmen görüşlerine göre değerlendirmiştir. Ders kitabı incelemelerinde araştırmacıların odaklandığı noktalardan biri de dil ve anlatımdır. Birçok araştırmacı çeşitli çalışmalarında ders kitaplarını bu açıdan ele almıştır (Erol ve Kıroğlu, 2012; Güfta ve Kan, 2011; Karakuş, 2014; Pekel, 2019).

Aktaş ve Gündüz (2015), dili “Sözcüklerin mantıksal ve anlamlı dizgi içinde bir araya gelmesinden oluşmuş bir iletişim aracı.” (s.17) şeklinde tanımlamıştır. Aksan (1998), dili daha geniş bir biçimde “Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurlardan yararlanılarak aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizde.” (s. 55) olarak ifade etmiştir. Bayraktar vd. (2008) ise dili farklı özelliklerine değinerek “İnsanlar arasında anlaşmayı, duygu ve düşünce alışverişini sağlayan, bilinmeyen bir zamanda, bilinmeyen bir biçimde oluşan, ait olduğu toplumu her yönüyle ifade eden işaret ettiği varlık ve kavramlarla arasında doğrudan bir ilişki bulunmayan nedensiz ses sembollerinin oluşturduğu yaşayan ve doğal bir sistem.” (s. 4) şeklinde tanımlamıştır. Bu üç tanımdan hareketle temelde insanlar arasında bir anlaşma aracı olan dilin en başat özelliğinin duygu ve düşünce aktarımını sağlaması olduğu söylenebilir. Bu nedenle duygu, düşünce ve bilginin dilin yazılı boyutuyla aktarıldığı kitapların dil açısından belli bir yeterlilikte olması gerekir.

İnsanlık tarihi kadar eski bir kavram olan anlatım, insanın duygu ve düşüncelerini başkalarına sözlü ve yazılı olarak ifade etmesidir (Yelten, 2013, s. 415). Kişinin amacına göre farklılık gösteren anlatımın dört farklı biçimi vardır. Bunlar açıklayıcı anlatım, kanıtlama yoluyla anlatım, betimleyici anlatım ve öyküleme yoluyla anlatımdır (Aktaş ve Gündüz, 2015).

- **Açıklayıcı Anlatım**

Bir şey hakkında bilgi vermek ve okuru aydınlatmak amacıyla başvuru alan açıklayıcı anlatımda bir durum, varlık, konu, nesne tanımlama ve açıklama yoluyla anlatılır (Aktaş ve Gündüz, 2015). Özünde öğretme gayesi olan tüm yazılarda açıklayıcı anlatım kullanılır (Yelten, 2013) ve bu anlatım biçiminde resim, plan ve şemalardan da yararlanılır (Aktaş ve Gündüz, 2015).

- **Kanıtlayıcı Anlatım**

Herhangi bir öneriyi, düşüncüyü, yargıyı desteklemek veya değiştirmek için kullanılan anlatım biçimidir (Aktaş ve Gündüz, 2015). Yelten (2013)’in tartışmacı anlatım olarak ele aldığı bu anlatım türünde esas amaç karşıtı fikrini değiştirmektir.

- **Betimleyici Anlatım**

Betimleyici anlatımda bir nesnenin, yerin veya kişinin görünüşü, hareketleri ve kişide uyandırdığı izlenimler anlatılır ve zihinde canlandırma yapılması amaçlanır (Aktaş ve Gündüz, 2015). Gözleme dayanan betimleme kelimelerle resim çizme şeklinde açıklanabilir (Yelten, 2013).

- **Öyküleme Yoluyla Anlatım**

Olaya dayalı metinlerde başvuru alan bu anlatım türünde okuyucu olayın içine çekilir ve serüvene ortak edilir (Aktaş ve Gündüz, 2015). Bu anlatım türü diğer anlatım türlerinde de metni etkili kılmak için kullanılabilir (Yelten, 2013).

Yazarların eserlerinde anlatım türlerini o anlatım türlerinin özelliklerine göre etkin bir biçimde kullanması eserlerin okuyucu tarafından kolay anlaşılmasını sağlar. Bir eserde anlatımı etkili kılmak ve okuyucunun verilmek istenen mesajı veya bilgiyi kolay algılayabilmesi için birden çok anlatım biçimi kullanılabilir. Eserin türüne göre farklılık gösterebilen anlatım biçimi bilimsel olarak incelenebilecek bir alandır.

Bu çalışmanın amacı Oktay Duran’ın “Basım Yayım Tekniği ve İşletmeciliği” kitabını dil ve anlatım açısından incelemektir. Bu amaçla bahse konu kitap dil açısından; noktalama işaretleri, yazım kurallarına uyum, cümlelerin içerdiği sözcük sayısı ve anlatım açısından ise kullanılan anlatım teknikleri bakımından incelenecektir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemine başvurulmuştur. “Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemleri kullanılmakta, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konması hedeflenmektedir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 39). Çalışmada “Basım Yayın Tekniği ve İşletmeciliği” kitabı dil ve anlatım açısından incelendiği için verilerin toplanmasında doküman analizi yapılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 189).

2.1. Bulgular ve Yorumlar

Oktay Duran’ın Basım Yayın Tekniği ve İşletmeciliği kitabı Basımın Doğuşu ve Gelişimi, Baskı Öncesi Hazırlık Nedir? Basım Sanayinin Ana Hammaddeleri, Türkiye’de Kağıt Sanayinin Genel Durumu, Baskı Sistemleri, Ambalaj Nedir? Basım Sanayimizin Genel Durumu ve Ortak Pazara Tam Üyelik ve Basım Sanayimiz olmak üzere sekiz bölümden oluşmaktadır.

2.1.1. Anlatıma İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Kitap, kullanılan anlatım biçimleri bakımından ele alındığında açıklayıcı anlatım temelli bir eser olduğu görülmektedir. Yazar kitabın birçok yerinde açıklayıcı anlatım biçiminin unsurları olan açıklamalara ve tanımlamalara sıklıkla başvurmuştur. Esasen ders kitabı olan ve öğretme amacı güden bahse konu kitapta açıklayıcı anlatımın kullanılması amaca uygun düşmektedir. Yazarın kitapta yaptığı tanımlamalardan ve açıklamalardan birkaçı şu şekildedir.

“Bir yazının, resmin ya da şeklin kâğıt, karton, kumaş üzerine makinelerle renkli yâda renksiz nakledilip çoğaltılması işine verilen ad basımdır.”

“Baskıdaki sözlü haberleşme kısmı yani metin, başlık, slogan gibi yazılı elemanların tertibi işlemine dizgi denir.”

“Grafik, bir olayın, bir düşüncenin kâğıt, kalem, boya, fotoğraf kullanılarak belli bir düzen ve tasarım içerisinde kâğıda aktarılarak hazırlanması ve basımı yayın yoluyla çoğaltma işidir.”

“Basılacak işin örneğine göre baskı kalıbının düzenlenmesinde matbaacılıkta tertip denir.”

“Basım sanayi, basım materyallerini, (ham ve yardımcı maddeler ile makine parkı) basım öncesi hazırlıkları ve basım sonrası işlemleri içeren ve ülkelerdeki sosyo-ekonomik gelişmelere göre biçimlenen bir üretim alanıdır.”

“Almanya’da Jah Faust ve Peter Chofer tarafından geliştirilen matbaacılık, 1465 tarihinde İtalya’da başlamıştır. Fransa’da 1470, Belçika’da 1472, İngiltere’de ve İspanya’da 1474, İsveç’te 1483, Portekiz’de 1489 ve Kenya’da 1563’de ilk matbaa kurulmuştur. Tamamen el becerisi ve insan gücü ile çalışan ilk matbaanın makineye dönüşmesi ise ancak iki asır sonra mümkün olabilmektedir.”

“Türkiye’ye ilk matbaa 1490’da getirilmiştir. Musevilerin getirdiği bu matbaa Üsküdar’da kurulmuş ve dini kitaplar basılmıştır. İstanbul’da 1567’de Ermeniler, Kumkapı’da, 1627’de Rumlar Galata’da kendi dillerinde baskı yapan ilk matbaaları kurmuşlardır.”

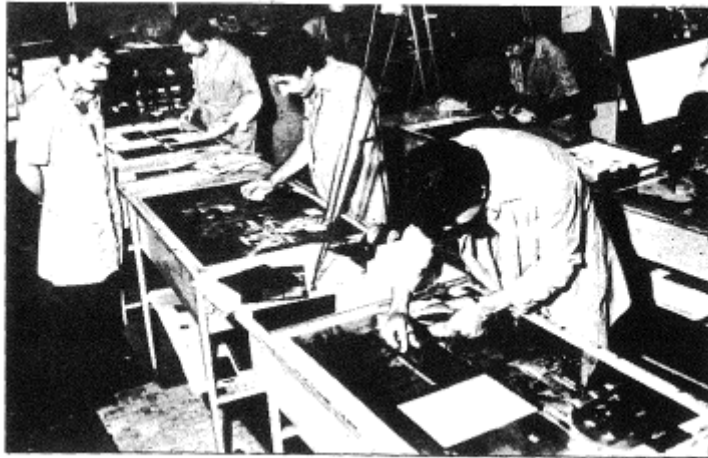
“Cumhuriyet devrinden önce Matbaa-ı Amire sonra da Devlet Matbaası adını alan ve 1939’da Milli Eğitim Bakanlığı emrine verilen ve son yıllarda geliştirilen Basımevi kurulmuştur. Bu gelişmelerin paralelinde, gelişmekte olan Türk halkının düşüncelerinin açıklanması, haberlerin kitlelere ulaştırılması, haberleşmenin geniş anlamda sağlanması için kullanılan en önemli araç, basılanların çoğaltılmasına yarayan araçlarla, çoğaltılmış eserlerin halka ulaştırılması, basını ve basımı meydana getirmeye başlamıştır.”

Yazar eserinde açıklayıcı anlatımı tanımlar vererek ve bu tanımlara ilişkin değerlendirmeler yaparak etkili bir şekilde kullanmıştır. Bunun yanında eserde seksen üç adet çeşitli boyutlarda resim kullanılmıştır. Kullanılan resimlerin büyük bir çoğunluğu basım ile ilgili makineler ve bu makinelerin kullanımı ile alakalıdır. Bu resimler okuyucunun ilgili konuya ilişkin verilen bilgiyi kalıcı bir şekilde edinmesini sağlamaktadır. Kitapta yer verilen resimlerden birkaçı şu şekildedir:

BASIM YAYIN TEKNİĞİ VE İŞLETMECİLİĞİ

Resim 1. Kitabın 36. sayfasında yer alan resim.

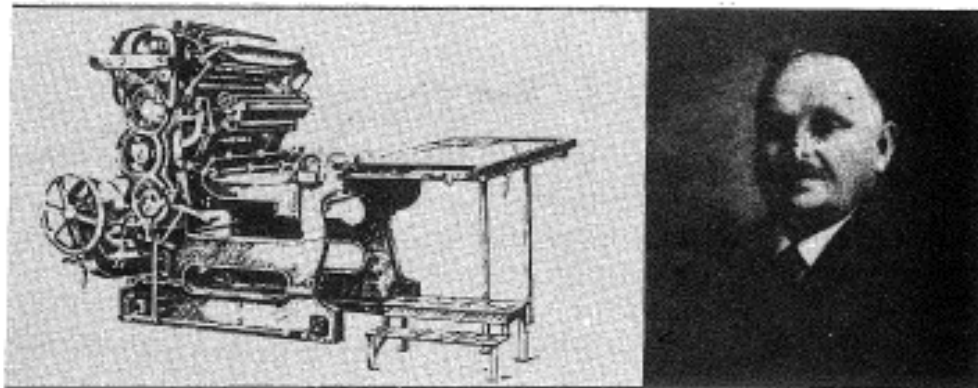
Bir günlük gazetede montaj servisi çalışması

Resim 2. Kitabın 41. sayfasında yer alan resim.

Yukarıdaki resimleri Trikrömi baskıda, Sarı, Magenta, Mavi ve Siyah renklerin birbiri üzerine basıldığıında çok renkli bir resmin oluşumunu açık bir şekilde göstermektedir.

Resim 3. Kitabın 55. sayfasında yer alan resim.

Caspar Hermann ve İlk Ofset Baskı Makinesi

Resim 4. Kitabın 131. sayfasında yer alan resim.

Kitapta ayrıca on yedi adet tablo kullanılmıştır. Bu tablolar ilgili konuyla alakalı sayısal verileri içermekte ve okuru detaylı bilgi edinmesini sağlamaktadır. Bu tablolardan birkaçı şu şekildedir:

Tablo 1. Kitabın 16. sayfasında yer alan tablo.

BASIM YAYIN TEKNİĞİ VE İŞLETMECİLİĞİ				
1982-1986 Yıllarında Sektörün Yaptığı Yatırımlar				
Yıllar	Toplam yatırım milyon TL.	Sabit yatırım milyon TL.	Döviz gereği	İstihdam edilen personel.
1982	5.640	3.230	14.628	1292
1983	4.653	2.615	9.045	508
1984	5.304	3.059	5.903	363
1985	15.868	9.649	15.162	760
1986	14.531	8.892	12.256	662

Tablo 2. Kitabın 99. sayfasında yer alan tablo.

Ülke Geneline Yıllar itibariyle kağıt-karton üretimi ve tüketimi (Ton):					
Yıllar	SEKA	ÖZEL	TOPLAM	TÜKETİM	Kişi Başına Tüketim.
1936	3.959	—	3.959	14.400	1,1 Kg.
1940	9.485	—	9.485	18.859	1,0 Kg.
1945	14.413	100	14.513	30.557	1,6 Kg.
1950	18.195	100	18.295	41.383	1,9 Kg.
1955	45.083	1.367	46.450	78.789	3,9 Kg.
1960	55.705	2.783	58.448	86.161	5,1 Kg.
1965	97.946	8.100	106.046	134.788	4,2 Kg.
1970	133.599	17.470	151.069	269.055	7,6 Kg.
1975	307.766	63.836	371.602	409.719	10,2 Kg.
1980	301.158	154.345	455.503	549.386	12,2 Kg.
1981	365.585	130.828	496.413	529.308	12,0 Kg.
1982	397.992	139.291	537.283	591.576	12,8 Kg.
1983	393.303	175.041	568.344	592.336	12,5 Kg.
1984	488.086	208.993	697.079	737.014	15,3 Kg.
1985	470.089	226.554	696.643	733.551	14,4 Kg.

Kurulu Kapasite ve Üretim Durumu		
Yıllar	Kurulu Kapasite (Ton/Yıl)	Üretim (Ton/Yıl)
1980	592.000	455.503
1981	612.000	496.413
1982	627.000	537.283
1983	728.000	568.344
1984	912.900	697.079
1985	984.450	696.643

Yazarın açıklayıcı anlatım biçimini resimler ve tablolarla desteklemesi verdiği bilgilerin gerçekliğini ispatlamakta ve okurun doğru bilgi aldığına inanmasını sağlamaktadır. Ders kitapları için çok önemli bir husus olan doğru bilginin verilmesi bu bağlamda gerçekleşmiş olmaktadır. Yazarın bu kitabı kaleme aldığı dönemde Cem Ofset A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı olması sektörün içinden gelen biri olması itibarıyla alana hakim biri olduğunu göstermektedir. Eserde verilen detaylı bilgiler ve bu bilgileri destekler nitelikteki çeşitli veriler bunu ortaya koymaktadır.

2.1.2. Dile İlişkin Elde Dilen Bulgular ve Yorumlar

2.1.2.1. Noktalama İşaretlerinin Kullanımı

Kitap noktalama işaretlerinin kullanımına yönelik incelendiğinde genel olarak noktalama işaretlerinin doğru kullanıldığı görülmüştür. Ancak az da olsa bazı noktalama hataları olduğu tespit edilmiştir. Bunlar şu şekildedir:

Kitabın 4. Sayfasında bulunan “Gutenberg’in 1440 yılında bu tek teknikle bastığı ilk kitap olan İncil, halen Londra’daki British Museum’dadır.” cümlesinde yer alan “British Museum’dadır” ifadesinde yer alan kesme işareti yanlış kullanılmıştır. Çünkü kurum, kuruluş, kurul ve iş yeri adlarına gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz (TDK, 2009, s.47).

Kitabın 85. sayfasında bulunan “Odun, saman gibi hammaddelerin yongalandıktan veya kesildikten sonra, daha az kimyasal madde kullanılarak, daha ılımlı şartlarda pişirilmesiyle elde edilir.” cümlesinde “kullanılarak” kelimesinden sonra kullanılan virgöl yanlış kullanılmıştır. Çünkü metin içinde zarf-fiil ekleriyle oluşturulmuş kelimelerden sonra virgöl kullanılmaz (TDK, 2009, S.36).

Kitabın 96. sayfasında yer alan “Türkiye’de Osmanlı’lar döneminde 18. Ve 19. yüzyılda Yalova ve Beykoz’da kurulan imalathanelerde üretilmeye başlanmıştır.” cümlesinde “Osmanlı’lar” sözcüğünde kesme işareti yanlış kullanılmıştır. Çünkü özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesme işareti ile ayrılmaz (TDK, 2009, s. 48).

Kitabın 121. sayfasında bulunan “Kartvizit’den kitaba kadar broşür, fatura gibi işler tipo teknikle basılabilir.” cümlesinde “Kartvizit’den” kelimesinde kesme işareti yanlış kullanılmıştır. Çünkü bu kelime özel bir ad değildir ve özel bir kullanımı yoktur (TDK, 2009, s. 46).

Kitabın 131. sayfasında yer alan “Taş malzeme olarak ağırdır (Bir nevi kalsiyum karbonattır. En önemli özelliği suyu ve yağı emme özelliği olmasıdır. Taş baskı makinesi ağır çalışır. Kalıpları çok ağır olduğundan taşınması zordur. Tekrar kullanılması istenildiğinde temizliği ve baskıya hazırlığı çok zaman alır.)” cümlesindeki yay ayraç yanlış kullanılmıştır. Çünkü yay ayraç cümlelerin yapısıyla doğrudan ilgili olmayan açıklamalar için kullanılır (TDK, 2009, s. 45). Ancak bu cümlede yay ayraç içinde pek çok cümle bulunmaktadır ve yay ayraçtan sonra herhangi bir noktalama işareti kullanılmamıştır.

2.1.2.2. Yazım Kurallarına Uyum

Bu çalışmada ilgili kitap dil bakımından incelenirken üzerinde durulan hususlardan biri de kitapta yer alan metinlerin yazım kurallarına uyumudur. Bir bütün olarak kitapta çok az sayıda yazım yanlışı olduğu görülmüştür. Öte yandan kitapta tespit edilen yazım yanlışları şu şekildedir:

Kitabın 14. Sayfasında bulunan “Matbaası bulunan kuruluşlarda yapılan incelemelerde, kuruluşların matbaaları bulunduğu halde irili ufaklı işlerinin büyük bir kısmının başka resmi ve özel kuruluş matbaalarında yaptırıldıkları tesbit edilmiştir.” cümlesinde “tesbit” kelimesi yanlış yazılmıştır. Bu kelimenin doğru hali “tespit” şeklindedir (TDK, 2009, s. 450). Aynı kelime kitapta beş farklı yerde yanlış haliyle kullanılmıştır.

Kitabın 19. Sayfasında yer alan “Bu sektörde yer alan kağıt, boya, tutkal film, plaka, cilt baskı ve benzeri ana malların farklı üretim ve tedarik yolu ile temin edilmesi dolayısıyla ve tüketime bağlı olarak üretim yapılması, maliyetlerin sıhhatli tesbitine imkan vermemektedir.” cümlesinde “imkan” sözcüğü yanlış yazılmıştır. Bu sözcüğün doğru hali “imkân” şeklindedir (TDK, 2009, s.259). Aynı cümlede bulunan ve kitapta çok sık kullanılan “kağıt” kelimesi de yanlış yazılmıştır. Bu kelimenin doğru hali “kâğıt” şeklindedir (TDK, 2009, s. 273).

Kitabın 31. sayfasında bulunan “Bu iki sistem sıcak dizgi ile elektronik dizgi sistemlerinin gerek maliyet gerek kalite, vede gerek sürat yönünden mukayesesinde, baskı sistemlerinden tipo baskı yerine ofset baskı sistemine geçilmesi zarureti doğurmuştur.” cümlesinde yer alan “vede” ifadesi yanlış yazılmıştır. Çünkü Türkçede “vede” şeklinde bir kelime yoktur.

Kitabın 22. sayfasında yer alan “İşletmelere göre üretim, Adet, metre kare, Forma, gazete ve mecmua gibi farklı kriterlerle anılmaktadır.” cümlesinde “Adet” ve “Forma” kelimeleri küçük harfle yazılması gerekirken büyük harfle yazılmıştır.

2.1.2.3. Cümlelerin İçerdiği Sözcük Sayısı

Kitap metinlerdeki cümlelerin içerdiği sözcük sayısı açısından incelendiğinde yazarın genel olarak 10-15 kelimedenden oluşan cümleler kullandığı görülmektedir. Ancak kitapta 15 kelimeyi geçen cümle sayısı da oldukça fazladır. Öte yandan on kelimedenden az sözcük içeren cümle sayısı oldukça azdır. Eserin yüksek öğretime yönelik hazırlandığı düşünüldüğünde cümlelerin içerdiği kelime sayısının okuyucuların seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

Genel olarak kitap dil açısından incelendiğinde bir takım yazım ve noktalama işareti kullanımı hatalarına rağmen bu anlamda kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir.

3. SONUÇ

Oktay Duran'ın "Basım Yayın Tekniği ve İşletmeciliği" kitabının dil ve anlatım açısından incelendiği bu çalışmada kitabın incelenmesi sonucu elde edilen veriler ışığında eserde açıklayıcı anlatım biçiminin kullanıldığı tespit edilmiştir. Yazar açıklayıcı anlatımda başvurulan tanımları ve bu tanımlamalara ilişkin açıklamaları kullanarak okura bilgi vermeye çalışmıştır. Bunun yanında açıklayıcı anlatımda kullanılabilen resim ve tablolar kitapta yoğun bir şekilde yer almaktadır. Böylelikle okurun okuyarak aldığı bilgi görsel unsurlar ile desteklenmiştir.

Eser dil bakımından incelenirken noktalama işaretleri, yazım kurallarına uyum ve cümlelerin içerdiği sözcük sayısı hususları dikkate alınmıştır. İncelemeler sonucu kitapta az da olsa noktalama işareti hatası olduğu tespit edilmiştir. Bu hataların sayısının azlığı 189 sayfadan oluşan kitabın noktalama işaretlerinin kullanımı açısından kusursuza yakın olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Benzer şekilde yazım kurallarına uyum hususunda da eserde çok az sayıda ve verilmek istenen bilgiyi engelleyici olmayan hata görülmüştür. Bu manada eserin yazım kurallarına uyum konusunda çok iyi durumda olduğu söylenebilir. Cümlelerin içerdiği kelime sayısı bakımından kitap incelendiğinde genel itibarıyla cümlelerin 10-15 kelime içerdiği tespit edilmiştir. Eserde 15 kelimeyi geçen cümle sayısı oldukça fazladır ancak 10 kelimedenden az olan cümle sayısı oldukça azdır. Yüksek öğretim için hazırlanan bu kitapta bulunan cümlelerin kelime sayısının seviyeye uygun olduğu söylenebilir.

Bu eser incelenirken alan yazın taraması yapılmış ve basım yayın teknolojilerine ilişkin sadece iki çalışmaya rastlanmıştır. Bunlardan ilki Vural (1992)'in Teknolojik Gelişmelerin Yazılı Basın Sektöründeki Yansımaları ve Haber-Dizgi-Baskı Servislerindeki Uygulanışı başlıklı makalesi ve ikincisi de Gürcan (1992)'in Türkiye'de Yerel Basın ve Baskı Teknikleri Açısından Gösterdiği Özellikler başlıklı makalesidir. Bu iki çalışmada basım yayın teknolojilerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır ancak Oktay Duran'ın eseri bu konuda çok kapsamlı ve detaylı bilgiler içermektedir. Bu bağlamda bu eserin üniversitelerde ilgili bölümlerde öğrenim gören öğrenciler için çok faydalı olduğu değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK
- Aktaş, Ş., & Gündüz, O. (2015). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. (20. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Bayraktar, N., Ercan, Y., Bulan, H. İ., Tekşan, K., Şengezer, N., Sezen, N., ... & Kasımoğlu, H. A. (2008). *Türk Dili: yazılı anlatım, sözlü anlatım*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Duran, O. (1987). *Basım Yayın Tekniği ve İşletmeciliği*. İstanbul: Cem Ofset Matbaacılık Sanayi AŞ.
- Ercan, O., & Bilen, K. (2012). Kimya dersi 9 ve 10. sınıf ders kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 41(196), 168-187.
- Erkılıç, T. A., & Can, S. (2018). Eğitim Yönetimi Ders Kitaplarının İçerik ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 2(4), 295-307.
- Erol, B. & Kıroğlu, K. (2012). Hayat bilgisi ders kitaplarının dil ve anlatım yönünden değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (32), 155-176.
- Göçer, A. (2008). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 197-210.
- Gök, E., İpek, C., Yaylacı, A. F. & Beldağ, A. (2016). Yükseköğretim ders kitaplarında nitelik: eğitim bilimleri alanındaki kitaplara ilişkin bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 1245-1262.

- Güftâ, H., & Kan. M., (2011). İlköğretim 7. Sınıf türkçe ders kitabının dil ile ilgili kültür öğeleri Açısından incelenmesi/The Study Of The Turkish Coursebook Of Grade 7 Elementary School In Terms Of Language-Related Cultural Elements. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 239-256.
- Gündüz, E., Yılmaz, M., & Çimen, O. (2016). MEB ortaöğretim 10. sınıf biyoloji ders kitabının bilimsel içerik bakımından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).
- Gürcan, H. İ. (1992). Türkiye'de Yerel Basın ve Baskı Teknikleri Açısından Gösterdiği Özellikler. *Kurgu*, 10(1), 135-152.
- Karakuş. N. (2014). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Dil ve Anlatım Yönünden İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(18), 567-593.
- Pekel, F. O. (2019). 8. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Eğitsel, Görsel, Dil Ve Anlatım Yönünden İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, (78), 221-259.
- Türk Dil Kurumu [TDK] (2009). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: TDK Yayınları.
- Toprak, T. (1993). *İlkokul ders kitaplarının öğretim programlarına uygunluğunun değerlendirilmesi (Adana ilinde bir araştırma)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ülper, H. (Ed.). (2018). *Türkçe ders kitabı çözümlenmeleri*. Pegem Akademi.
- Vural, A. M. (1992). Teknolojik Gelişmelerin Yazılı Basın Sektöründeki Yansımaları ve Haber· Dizgi· Baskı Servislerindeki Uygulanışı. *Kurgu*, 11(1), 280-302.
- Yelten, M. (2013). *Fakülteler ve yüksekokullar için Türk dili ve anlatım bilgileri*. İstanbul: DER Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.